

fiat vt tpe menstruorum si extra vas si cū desi-
derio absentis quasi presentis. alteri⁹ non sū-
si principaliter ex causa aut ex fine mortaliter
noxijs. Facilius est sepe ab ope carnali to-
talis abstinentia sicut in virginibus et vidu-
is q̄ modeste maritalem copulam exercere
sicut febris potu et ignis flatu et pruritus a
tactu tandem magis succendūtur. Quia cor-
pus sacerdotis si vxoraretur esset vxoris sa-
cerdos qui totus esse debet dño consecratus
et expeditus a cura rerū familiarū et solutus
legibus ciuilibus et orationi iugiter vacare
racionabiliter astringitur voto castitatis.

De preceptis decalogi. c. viij.

Illigere deum super omnia. ex toto
corde. ex tota anima. et ex tota vir-
tute. quantum sufficit viatori ad
salutem est taliter affici. ad deum
actu vel habitu. q̄ dei amicitiam. cuiuslibet al-
terius rei dilectioni antepomit. Sic q̄ pro nul-
la dilectione sui vel alterius. caritatem vel
let deserere per transgressionem cuiuscumq;
precepti dñi. Nemo scdm legē teneē pot⁹
eligere annihilacionem seu dampnationem
eternam. q̄ peccare mōiic. neutru quippe pōt
eligi licite stante lege de precepto hñde caita-
tis cumq; neq; annihilacō stat neq; dāpnacō

Proposita alicui viatori ista questione et
similibus. an citius pateretur esse in igne per
vnum diem. q̄ pccō mōli cōsentīe. non teneat
circa hoc deliberare absolute de altera p̄cūm
sed teneat suspensum iudiciū cōsiderando fragi
litate suam. et fidendo in dīna misericordia
que vel non paciatur eum in talē tēptacōem
incidere. aut si paciatur deus. faciet cū tēpta
cōne puentum. vt possit sustinē. Propositis
hmo: questionibus. q̄d homo faceret tēpta
cōne fori p̄nte. Aliud est optare et desidera
re illud q̄d est melius. et iudicare illud esse
eligibili⁹ aut minus fugibile altero. Aliud de
liberare absolute. q̄ ip̄e sic facēt et sic eligeret
qm̄ primū est pie et fidelis aīe. sc̄dm de p̄sum
p̄cōne. et temeritate culpatur. Juraē per deū
q̄d ē eū testez veritatis adducē. fit licite p̄mo
meritorie. dū veritas subest. et reuētia comi
tatur. et pia nccitas ex humana infirmitate
confurgēs impellit. Juraē i vanū est pprie
deum in falsitate. cui⁹ esse testis nequit inuō
te. p̄mmo dū ex deliberacōne fit. sēp est mōle

Exigere iuramenta ab hīs de quibus vete
mentior est presumptio. q̄ de opposito apud
exigentes q̄ delerabūt. et ad hoc ex delibera
cōne inducē. vix aut nunq̄ carz mōli delicto
nisi forsan q̄nq; apud iudices quib⁹ ex officio

fic exigere necesse est. Neq; necesse est neque
vile et sepe criminofum exigere iuramēta ab
hijs qui questionantur in iudicō exteriori ee
desiastico vel ciuili quādo presumi potest vehe
menter q̄ quidā deierabant et quando eorū
iuramento nullatenus statur. De re penit⁹
occulta que scilicet non potest p̄bari testib⁹
duob⁹. neq; rem publicam scandalizat null⁹
in foro exteriori licite potest ab alio inuito iu
ramentum extorquē. Quamuis semper non
tamen pro semper obligemur colē deum non
solum mentaliter sed etiam signis exteriorib⁹
Illa tamen signa pro valetate t̄pis a hominū
possunt variari sicut oracōnes genu flexioēs
thurificacōnes p̄strationes a p̄sētationes
candelarū victiē et similia. Signis exteriori
bus nunq̄ bñ colit̄ deus quādo illa vel neq̄unt
fieri bono animo vel scādalizāt ex similitudine
sui ad ydolatriam. aut aliā inhonestatē. quez
admodum fit i insanijs stultoz apud multos
a in istis delacōmbus baculoz p̄ mulieres sa
ctis ornamentis indutas a q̄busd̄ similib⁹ q̄
oia p̄latorū sollicitudo tenētur abrađē. Ob
seruatio sabbati quo ad circumstantias t̄pis
a modis et locū p̄ maxima pte ēlicita est de t̄mi
nacōi p̄latoz q̄ cōgnoscat̄. tū ex eoz institutis
tū ex consuetudinibus per eos legitē tolleratis

De opibus seruilib⁹ nō exercendis diebus
dñicis et festiuis plus vt frequenē determinat
consuetudo loci a psonaz a platis tolerata q̄
alia lex scripta Consuetudo exercendi opera
seruilia. hec ab istis. hec ab illis in diebus fe
stiuis. tunc maxime dicenda esset corruptela
q̄n totaliter a seruitio dei. et a cultu festorū et
maxime ab auditu missæ reuocaret. q̄n pretēa
hec seruilia magis ex cupiditate q̄ pia necessi
tate reipublice pertractantur. Joci et alie
recreationes corpales apud vulgus diebus
festiuis. quanq̄ sepius amittas hēant malici
as contra dei legem. non tñ p directū ecclīasti
cis obuiant institutis. Opa seruilia plerū
q; fecūosius fierent. si non ea phibēt ecclīa q̄
illa que vulgares in festis exercent. propterea
platorum interest attendere circa festiuitatū
multitudinem ne sit illa ad cumulū pccī poti
us q̄ ad cultū. Diligere primū sicut seipm
est velle proximo ea oīa que scdm ecclīam rōez
homo vellet similiter primū suū velle sibi hec
autē sūt indispensabiliter bona caritatis a glīe

Quia bonis fortune a nature a grāe a grās
date pñt hoies abuti in pñciē sui vel aliorum
non quilibet tenet velle illa cuiq; proximo
suo. sed aliqñ non velle. qz et scdm ecclīam rōez
ita deberet homo velle. de seipō. Sic iudex cum

amōre proximi necat ipsum aut bonis spoliat
Sic ingenium a sciām a diuītie possunt defide
rari isti vel illi proximo non adesse dum noci
tura creduntur. Ante religiois ingressum
teneor provideere necitati pentum extreme si
possum dum non aliūde patz eis provisio nec
excusaret me religionis ingressus quin peccē
infrando. et post introitum pfitendo. Si tamē
necitas illa non sit extrema aut patz aliunde
provisio. non teneor pro iuuando exire religi
onem iam professam. Superiorib⁹ nūis quī
omnes dicī patres pnt obediēdū est de rigōe
in eis solis in quibus superiores sunt magis
autem ei cuius auctoritas potior est attentis
circumstantijs psonae tpis reipublice et vtili
tatis in istis vt in concernentibus rem publi
cam plus obediendum est principi q̄ patri
secus in re domestica. pporionabilif de mo
nach⁹ respectu pape a Epī a abbatīs et princī
pis tpalis distinctio locum habet. Quanto
plures dilcōnis cause concurrūt circa aliquē
primum vt est habitudo prelacōis a subiecti
onis adinuicē in bonitatis a ratio cōgnitiōis
beneficētie consorcij pūe et similitum. tanto
ceteris pibus ille debet plus amari a pferri
tū obligatio legibus cautā obseruanda est
Ab inimico parato tōlif satisfaccē de iniuria

ego teneor satisfactioē; suscipere vel indulgere
tamen verbū meū. aut societate solitam aut
alia dilectiois signa possum interdici ad mei
et sui cautelam et non ad rancorē. Inimicū
non paratū corrigi diligo quātū sufficit ad salu
tem si ei nolo malū dāpnacōis. neq; dampni
tēporalis p iniusta media. Inimico meo in
corrigibili optare fas habeo. vt taliter sibi fit
in anima vel in rebus. qualis sufficit ad hoc q
neq; michi neq; reipublice iniustum dāpnū
possit inferre. Jure naturali. vim vi repellē
licet. sic q impetū aliq; a qualicūq; psona
cuiuscūq; dignitatis etiam papalis via facti
et non hīs iuris remediū. fas hab; iniuriā
de fco resistere sedm qualitātē iniurie. scilicet
quātum requirit et sufficit cō illū. ad sui tuta
mētum ab hac facti via. Casus multi esse
pnt. in quibus aliq; se gerens p papa et p o
tali hūis ab ecclia. poterit a subdito licite vel
occidi vel in carcerari. vel p modum quendā
appellationis ab eo. vel subtractionis a sua
obedientia dedimari nisi forte obstare mōstre
tur constitucō aliq non huāna solū. sed dīna
atq; reuelata. huic naturali iuri preiudicans
Nunq̄ p saluacōe vite aut cuiuscūq; rei
sue licet alicui mortem alterius de p se sciēter
via facti procurare. et maxie illius qui nullaz

infert iniuriam. Nūq̄ pro saluādo vitā suā
corporalem sūt innoxij via facti a se puniendi
vt si non aliter euadē pōt aliquis se psequen
tem q̄ conterendo puulos viam obsidentes
mors potius est exspectanda. Ita dum quis ē
in extrema famis necessitate nō debet ab alio
similit famelico panē necēriū extorquere.
¶ **N**oi sacramēto si de De sacramētis. c. ix.
sit intentio actualis vel habitualis faciendi
illud quod crist⁹ instituit et ecclia intendit n̄
agitur. Similiter si forma amittit̄ aut corūpi
tur et si materia debita aut si minister p̄done⁹
defuerit a hoc precise q̄ aliquis sc̄ismaticus
est vel hereticus vel prescisus et excomunicatus
vel degradatus. non redditur impotens ad
efficiendum vel conferendum sacramenta
nisi desit aliunde vel potestas ordinis vel in
tentio debita. vel materia vel forma. quauis
exercendo talia in casibus prohibitis. grauis
delicti reus teneatur. ¶ Fiat semper quod
melius erit de possibilibus dum c̄tra sacra
mentorū ministratōnez dubitatō aliq̄ p̄tigit.
aut suppleatur caute id quod amissum fuerit
a sub quadam cōdicōne si nō eit illud iterādū
Cerimonialia seu figuratiua legis antiq̄
ante cristi passionem erant iudeis necessaria
postmodum pro aliquo tpe licita s̄ inuālia